

BUKS – Tidsskrift for Børne- og Ungdomskultur

Nr. 72 2026 • Årgang 42 • ISSN online/tryk 2446-0648/ 0907-6581 • www.buks.dk

Louise Ejgod Hansen og Christiane Særkjær¹

»Det er sjovt, når man får popcorn« – at have børn som medforskere

Resumé

Artiklen præsenterer, analyserer og diskuterer fire eksperimenter med at involvere børn som medforskere i en undersøgelse af kulturarven. Først præsenteres det overordnede metodologiske og teoretiske grundlag for inddragelsen af børn som medforskere. Derefter beskriver vi de konkrete metoder, der er blevet anvendt i samarbejdet med medforskerne: tegning, fotoelicitering, observation og interview. Under hver metode fremhæver vi nogle af de analytiske indsigter, der har bidraget til udviklingen af metoderne undervejs i projektet. Analysen er dermed så at sige indlejret i det metodiske, hvilket er en afgørende pointe i vores tilgang. Afslutningsvis diskuterer vi udfordringer og potentialer ved at inddrage børn som medforskere.

Nøgleord: Medforskere; børn som forskere; metoder; kulturarv.

Indledning

Lige inden lyset slukkes efter pause, kigger Ali på mig og siger: »Louise, når man interviewer børn, skal man huske at spørge, om de fik popcorn. For når de får popcorn, er det sjovt.« (Feltnote, eksperiment 2, Musikhuset)

I marts 2023 var ni børn med os i Musikhuset Aarhus for at se Det Kongelige Teaters forestilling *Brødrene Løvehjerte*. Ovenstående note stammer fra vores besøg, hvor børnene havde takket ja til at komme i teatret med tre fremmede voksne og være medforskere som en del af forskningsprojektet BØV – Børns møde med den nationale kulturarv. Før, under og efter forestillingen bidrog børnene til at generere empiri til projektet og dermed til at skabe ny viden om børns møde med kulturarv.

Dette var et af i alt fire eksperimenter i BØV-projektet, hvor børn blev inviteret ind som medforskere. I denne artikel præsenterer vi vores erfaringer med disse eksperimenter. Vi anlægger et dobbeltblik, idet vi både fokuserer på, *hvordan* børnene har været aktive som medforskere, og på *hvad* det har givet af viden. Vores dobbelte forskningsspørgsmål er derfor:

Hvad viser de fire eksperimenter og de forskellige metodiske tilgange om muligheden for, at børn bliver medforskere i en undersøgelse af kulturarv?

Det er en afgørende præmis i artiklen, at vi netop ser de fire forløb som eksperimenter; som et forsøg på at invitere børn ind som medforskere uden helt at vide på forhånd, hvad det ville betyde, og hvad der ville komme ud af det. Hvad vi vidste fra start, var, at vi ønskede at gøre forsøget, fordi det at give børn en stemme ikke bare gennem forskning, men i forskning, var i overensstemmelse med vores ståsted i projektet: at se børn som kulturelle medborgere, der indgår aktivt i meningsskabende og reflekterende processer. Som vi viser i artiklen, har det at have børn med som medforskere taget os i mange forskellige retninger. Til tider har vores hoveder været ved at eksplodere i forhold til at prøve at forstå vores forskningstilgang. Hvad var det, der gjorde børnene til »medforskere«? Hvad var den egentlige empiri, der blev skabt undervejs i eksperimenterne? Og hvordan kunne vi anvende den på en måde, så analysen både repræsenterede os, børnene og samspillet mellem professionelle forskere, medforskere og det, vi sammen har udforsket?

I artiklen præsenterer vi først det overordnede metodologiske og teoretiske grundlag for inddragelsen af børn som medforskere. Det drejer sig om »eksperimentet« som en overordnet tilgang samt grundlaget for vores valg om at forske *med* frem for *på* børn – et valg der har dannet grundlag for vores etiske overvejelser, analytiske tilgang og forståelsen af den viden, der er blevet skabt. Derefter beskriver vi de konkrete metoder, der er blevet anvendt i samarbejdet med medforskerne. Analysen er dermed så at sige indlejret i det metodiske, idet vi under hver metode fremhæver nogle af de analytiske indsigter, der bidrog til udviklingen af metoderne undervejs i projektet. Afslutningsvis diskuterer vi udfordringer og potentialer ved at inddrage børn som medforskere. Vi stiller det kritiske spørgsmål, hvilken forskel det har gjort, at vi har set børnene som medforskere frem for informanter eller deltagere i kreative empiriindsamlingsforløb.

Eksperimentet som tilgang

Vi var fra starten klar over, at det ville være udfordrende at lave et meningsfuldt metodedesign for, hvordan man kan invitere børn ind som medforskere. Der var flere forskellige hensyn, som alle var vigtige: Eksperimenterne skulle give børnene en oplevelse af at bidrage til forskningsprocessen. De skulle være engagerende undervejs, og de skulle bidrage til at svare på vores forskningsspørgsmål. Netop på grund af dette valgte vi et metodedesign, der tog udgangspunkt i »eksperimentet«. Her forstås forskningsprocessen som en iterativ proces, hvor man afprøver og reflekterer og afprøver igen (Gunn et al., 2013), og hvor man ikke mindst forholder sig åbent til processen og eksperimentets udfald (Roepstorff, 2011). Som kulturgeograf Thomas Jellis skriver, har det eksperimentelle potentialet til at rykke ved vores praksisser og måder at tænke på (Jellis, 2018, s. 55). Designet er valgt, fordi vi gerne ville have muligheden for at justere undervejs og hele tiden blive klogere på, hvilke metoder der kunne anvendes i hvilke sammenhænge. Eksperimentet gav os dermed mulighed for løbende at lære af børnenes forskningsaktiviteter både ift. det metodiske og det analytiske. Ifølge professor i antropologi Andreas Roepstorff er en eksperimentel tilgang kendetegnet ved, at både det materiale, man undersøger, og de forestillinger, der informerer tolkningen, sættes i spil på samme tid (Roepstorff, 2011, s. 144). Ud fra denne optik sker der i mødet med den specifikke kontekst nogle bevægelser frem og tilbage, hvor alle involverede subjekter og objekter gennemgår en transformativ proces. Denne forståelse af det eksperimentelle er væsentlig at fremhæve, fordi den tydeliggør, at forskningsresultaterne er opstået i mødet mellem os som professionelle forskere, børnene og den specifikke kontekst i form af de kulturarvsaktiviteter, vi undersøgte.

Hvorfor børn som medforskere?

Udgangspunktet for BØV – Børns møde med den nationale kulturarv – er, at vi ser børn som kulturelle medborgere, der aktivt er med til at skabe mening i deres møde med kulturarven (Delanty, 2003; Særkjær & Hansen, forthcoming). Derfor vidste vi allerede fra start, at vi også ville arbejde med at inddrage børn mere aktivt i forskningsprocessen.

At inddrage børn som medforskere kan ses som en del af traditionen »citizen science«, hvor borgere inddrages aktivt i forskningsprocessen (fx Eriksson, Reestorff & Stage, 2018; Eriksson & Stage, 2024). Fra start havde vi en klar forventning, om at det kunne lykkes, også selvom det på nogle måder ville være en anderledes proces at engagere børn som medforskere. Vi har undervejs i processen stiftet bekendtskab med forsker i børnelitteratur Marah Gubars kinship-model (2016), der i tråd med vores børnesyn peger på, at forskellen mellem børn og voksne er en gradsforskel og ikke en væsensforskel. Det bekræftede vores indledende tro på, at det kunne lade sig gøre at involvere børn som medforskere.

Vores tilgang byggede også på evalueringen af den børnekulturelle del af Europæisk Kulturhovedstad 2017 (Hansen & Louring, 2017). Erfaringerne herfra viste, at involveringen af børn som medforskere:

.. havde potentialer ift. til at opnå en ny og anden type viden omkring børnenes oplevelser, men også at de udvalgte børneforskere havde forskellige forudsætninger for at kunne varetage opgaven. (Ibid. s. 21)

Også adjunkt i pædagogik Pernille Welent Sørensen har i sin ph.d.-afhandling børn som medforskere (Sørensen, 2021), hvilket hun begrundet på følgende vis:

Ambitionen har været den, at de deltagende børn kan være med til at udfolde og udfordre det kendte og overskride, forstyrre og forhandle de forståelser, vi har af børn som publikum. (s. 32)

I lighed med Welent Sørensen er vores tilgang præget af, at vi forstår børn som aktører, der har indflydelse på deres egen situation, og som både påvirker og bliver påvirket af konteksten (James & Prout, 1990; Spyrou, 2018). Dette ligger i tråd med nyere forskning med og om børn, der peger i retning af, at man anskuer dem som deltagere og som unge medborgere med rettigheder, der skal respekteres (Fraser et al., 2014; Warming, 2020; Spyrou, 2024). Et vigtigt aspekt i denne tilgang er at anerkende børn som eksperter i deres eget liv (Leitch, 2008; Thomson, 2008). Fraser et al. (2014) beskriver, hvordan forskning *med* børn kan ses som et spektrum, hvor børn kan være mere eller mindre aktivt deltagende i forskningsprocessen:

Research 'with' children involves a range of approaches towards research and towards children. At one end of this spectrum, children might be encouraged and supported to carry out research for themselves, with minimal adult involvement, or, at the other end of the spectrum, adults might carry out research in which the involvement of children is restricted to their providing interview or documentary data. The key is that the research helps us to understand children's lives. (s. 42)

I BØV-projektet har det at have børn som medforskere betydet, at der er blevet genereret empiri på flere niveauer: Det er blevet til i det, der er foregået *mellem* børn, hvor medforskerne selv har været ude og interviewe andre børn, men også har interageret med hinanden i form af leg, prøveinterviews og har gået rundt sammen i par eller mindre grupper for at opleve fx museumsrummet. Og så er det blevet til i det, der er foregået *med* børn, da alle de interaktioner, der fandt sted mellem os som professionelle (voksne) forskere og børnene i lige så høj grad kan betragtes som empiri. Ydermere har det været en del af eksperimenterne, at vi også selv har været aktive undervejs i forskningsprocessen, herunder taget fotos og noter, som vi efterfølgende har samlet op på, renskrevet og reflekteret over.

Rekruttering og samtykke

Gennem processen har vi i alt haft 33 børn² i alderen 9-13 år med som medforskere, hvoraf der var enkelte gangere i to af eksperimenterne. Vi ønskede at rekruttere en række medforskere, der ikke nødvendigvis var vant til at komme på kulturinstitutionerne, og som havde forskelligartede baggrunde. Samtidig ønskede vi i tråd med BØV's fokus på kulturoplevelsen som en fritidsaktivitet at rekruttere dem i fritidsregi.

Da vi ikke havde direkte kontakt til denne gruppe af børn, henvendte vi os via fritidstilbud og SFO, hvor vi etablerede kontakt gennem nogle af deres hverdagsvoksne. Vi har i dialogen med disse voksne understreget, at det var vigtigt, at børnene selv havde lyst til at deltage. Når vi på indsamlingsdagen mødte børnene og spurgte, hvordan de var kommet med, gengav de, at de var blevet spurgt og selv havde sagt ja. Så selvom vi ikke personligt stod for denne del af rekrutteringen, er det vores overordnede vurdering, at børnene selv ønskede at deltage,

hvilket har været forskningsetisk vigtigt for os. Et andet forskningsetisk aspekt har været, at få børnene til selv at give samtykke. Juridisk set er børn under 18 år underlagt deres forældres eller værgers myndighed og kan ikke selv give samtykke til at deltage som medforskere. At se samtykke som et rent juridisk spørgsmål er med til at indplacere børnene i kategorien som kommende medborgere eller »not-yet-citizens«, som vi i øvrigt i BØV-projektet har bestræbt os på at undgå (Moosa-Mitha, 2005, s. 369-370). Vi har naturligvis levet op til de juridiske krav og sikret, at forældrene gav deres samtykke. I tråd med vores overordnede tilgang og børnesyn valgte vi herudover at lave en samtykkeerklæring til børnene, som de skulle underskrive som noget af det første, når vi mødte dem. Gennem dette lagde vi særlig vægt på deres rolle i projektet.

Datatilladelse

Jeg giver lov til, at BØV må bruge de billeder og optagelser, der bliver taget af mig den 1. marts 2024 til Brødrene Løvehjerte.

BØV må bruge billederne til forskning og til at fortælle andre om børneforskere og vores arbejde og oplevelse.

Jeg forstår, at det også betyder, at billeder eller optagelser kan blive delt med andre, men kun, når det handler om BØV og børns kulturoplevelser.

Navn *Fadhili*

Underskrift *Fadhili*

Datatilladelsen er kun gyldig, fordi mine forældre også har givet lov, da dansk lov siger, at det er dem, der bestemmer over mine data.

Underskrevet samtykkeerklæring

Selvom deres underskrifter juridisk set er uden betydning, har det været vigtigt for os at signalere, at børnene har haft indflydelse på deres egen deltagelse, og at de havde mulighed for at sige fra undervejs, hvis de ikke længere havde lyst til at være med. Deres kompetencer og stemmer havde med andre ord en vægt, hvilket ikke altid er tilfældet, når man inddrager børn i forskning. Fraser et al. (2014) skriver:

Research with children and young people can be seen as different from research with adults, not necessarily because of young people's ability or understanding, but as a consequence of their perceived roles in the community, society and culture within which they find themselves. (s. 47)

I forlængelse heraf påpeger Fraser et al. faren for, at forskning med børn ses som noget helt andet end forskning med voksne og for, i forlængelse heraf, udelukkende at anvende såkaldte børnevenlige metoder. Disse metoder er typisk mindre sprogligt baserede, mere inddragende og mere kreative (Ibid., s. 48). Selvom vi undervejs trak på en række deltagelsesbaserede og kreative metoder, har det været vigtigt for os at forstå empiriindsamlingen som noget andet end en workshop med børn, hvor de bearbejdede deres oplevelser. Sådanne workshops kan bestemt have deres værdi, men de gør ikke i sig selv børn til medforskere.

En vigtig del af at gøre børnene til medforskere var at introducere dem til forskerrollen. Vi lagde derfor hver gang ud med kort at fortælle dem om, hvad det ville sige at være forsker. Vi forklarede bl.a., at det især var vigtigt at være nysgerrig og at introducere de forskellige tilgange som »metoder«, og som noget vi bruger for at skabe ny viden. Vi lagde desuden vægt på, at vi havde brug for deres hjælp, fordi de var eksperter i at være børn. Derefter fortalte vi lidt om de metoder, de skulle bruge for at undersøge deres egne og andre børns oplevelser.

Det er ifølge professor i sociologi Hanne Warming ud fra en demokratisk-etisk fordring vigtigt at inddrage børn og unges perspektiver og give dem indflydelse på forskningen i alle dens faser (Warming, 2020, s. 73). Størstedelen af vores brug af medforskere skete i indsamlingsfasen, der, som beskrevet ovenfor, har haft karakter af en række metodiske eksperimenter. Der er undervejs i denne fase opstået nye forskningsfokus og foregået et mere fortolkende arbejde. Der ligger dog også et stort arbejde efterfølgende med at analysere og fortolke empiri, og Warming peger på, at der i denne del af forskningsprocessen ligger en definitionsmagt (Ibid.). Derfor valgte vi at genbesøge de medforskere, der havde henholdsvis været inde at se *Brødrene Løvehjerte* og været en tur på SMK. Formålet med dette var at få input til fortolkninger af den genererede empiri og få en fornemmelse af, hvordan børnene reflekterede over deres oplevelser. Herigennem forsøgte vi at adressere den tvivl, der undervejs har ramt os: Levede vores tilgang op til vores intention om at gøre børnene til medforskere, eller var vi reelt i gang med alternative, kreative og inddragende dataindsamlingsmetoder? Vi vender tilbage til en refleksion over dette i den afsluttende diskussion.

Metode og empiri

Sammen med medforskerne har vi gennemført fire eksperimenter: Under vores første eksperiment i juni 2023 undersøgte elleve medforskere sammen med Christiane og Louise Det Kongelige Teaters mobile legeplads *Postyrium*, som på det tidspunkt var opstillet i Viborg. Andet eksperiment foregik i Musikhuset i Aarhus i marts 2024, hvor ni medforskere, heraf seks fra Hasle Skoles SFO, to fra Gammelgårdsskolen og en fra Frederiksbjerg Skole, sammen med Christiane, Louise og vores studentermedhjælper Julie undersøgte børns oplevelse af Det Kongelige Teaters opsætning af *Brødrene Løvehjerte*. Tredje eksperiment blev gennemført i juli 2024. Her deltog tretten piger fra Bellahøj SFO sammen med Nanna, Rikke og Louise i en undersøgelse af Nationalmuseets Børnenes Museum og udstillingen om det gamle Ægypten. Fjerde eksperiment blev gennemført på SMK i februar 2025, hvor seks piger fra Bellahøj SFO sammen med Christiane, Mette, Nana, Michael og Olivia undersøgte værkstedet samt var en tur i udstillingerne med moderne kunst og ældre europæisk kunst.³ Medforskerne i tredje og fjerde eksperiment kom fra samme SFO og var stort set samme gruppe børn, men ellers var der grundet geografien tale om nye børnegrupper hver gang.

I løbet af de fire eksperimenter har vi taget i alt fire forskellige metoder (tegning, fotoelicitering, interviews og observationer) i brug. Metoderne er undervejs blevet udskiftet

og justeret, ud fra hvad der skulle undersøges samt ikke mindst vores erfaringer fra de forudgående eksperimenter. Alle eksperimenter forløb over en enkelt dag, dog genbesøgte vi i to tilfælde medforskerne efter nogle uger. Tidsrammen for det enkelte eksperiment var mellem tre og fem timer, der også inkluderede afhentning på skolen, ispisning, oplevelse af det, der skulle undersøges, og diverse pauser med tid til spisning, leg m.m.

Tid og sted	Gruppe	Metoder
<i>Eksperiment 1</i> Juni 2023 Postyrium (teaterlegeplads) Det Kongelige Teater	6 drenge 5 piger 9-11 år	Fotoelicitering Interviews af andre medforskere om fotos Tegning (visuel kortlægning)
<i>Eksperiment 2</i> Marts 2024 Teaterforestilling Det Kongelige Teater	3 piger 6 drenge 9-11 år	Tegning (edderkoppediagram) Udvikle interviewguide og interviewe andre medforskere Analyse af tegninger Genbesøg i SFO 2 uger efter
<i>Eksperiment 3</i> Juli 2024 Museumsudstilling Nationalmuseet	13 piger 9-13 år	Udvikle interviewguide og interviewe andre børn Observationer (å tegning og snakke) Fotoelicitering Tegning (edderkoppediagram)
<i>Eksperiment 4</i> Februar 2025 Museumsudstilling Statens Museum for Kunst	6 piger 9-11 år	Udvikle interviewguide og interviewe andre børn Observationer (å tegne og snakke) Fotoelicitering Tegning (tegning af SMK) Genbesøg i SFO 6 uger efter Tegning (erindringstegning)

Skema 1: Oversigt over eksperimenter og metoder med børn som medforskere

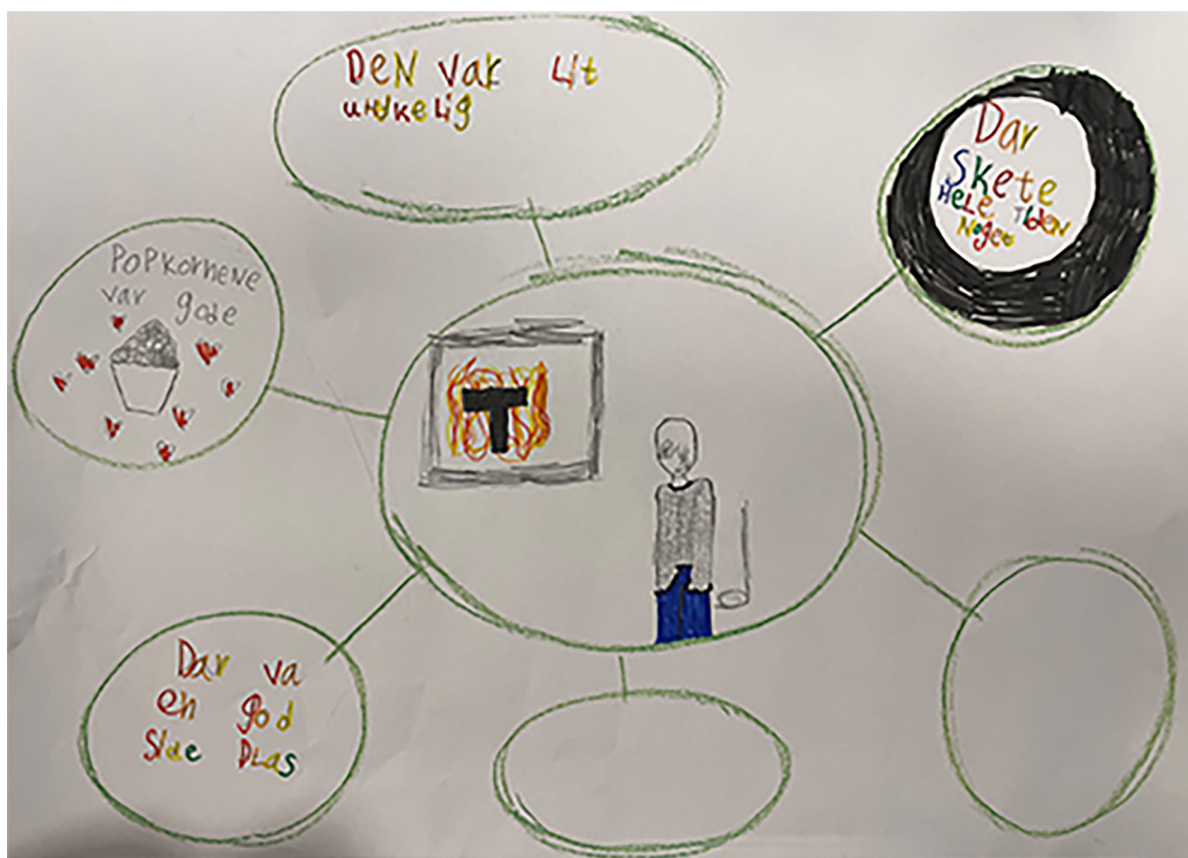
Skema 1 er en oversigt over de fire eksperimenter og de metoder, der har været brugt under dem. I de næste afsnit præsenterer vi metoderne enkeltvis, herunder hvordan vi anvendte og justerede dem undervejs, og hvilke indsigter i børns møde med kulturarv de hver især bidrog til.

Tegning

Vi valgte at bruge tegning i kombination med skrivning på forskellige måder i alle fire eksperimenter og på forskellige tidspunkter i processen. Metoden giver mulighed for at udtrykke sig på andre måder end verbalt og kan dermed generere andre former for viden (Bagnoli, 2009; Reason, 2018). Tegning opfattes af de fleste børn som en meget naturlig aktivitet (Reason, 2018, s. 49), og det skaber en anden dynamik end samtale – en mulighed for at gå lidt ned i tempo og reflektere over ens oplevelser og minder (Ibid., s. 48, 50). Til

trods for at mange børn opfatter tegning som en naturlig aktivitet, påpeger teaterprofessor Matthew Reason, at nogle – især lidt ældre – børn føler sig dårlige til at tegne, og derfor kan det også opfattes som en barriere at skulle udtrykke sig visuelt (Reason, 2010). For at modvirke dette, gav vi børnene mulighed for også at skrive eller få hjælp til at skrive.

I første eksperiment blev medforskerne bedt om at tegne deres rute rundt i *Postyrium*. Ved andet eksperiment blev tegning brugt som en individuel fordybelsesøvelse efter forestillingen, hvor medforskerne skulle tegne (eller beskrive med ord) den vigtigste oplevelse i et såkaldt edderkoppediagram (Reason, 2010; Hansen, 2011). De skulle her placere deres vigtigste oplevelse i midten, og derudover kunne de tilføje supplerende tegninger eller ord i mindre cirkler.

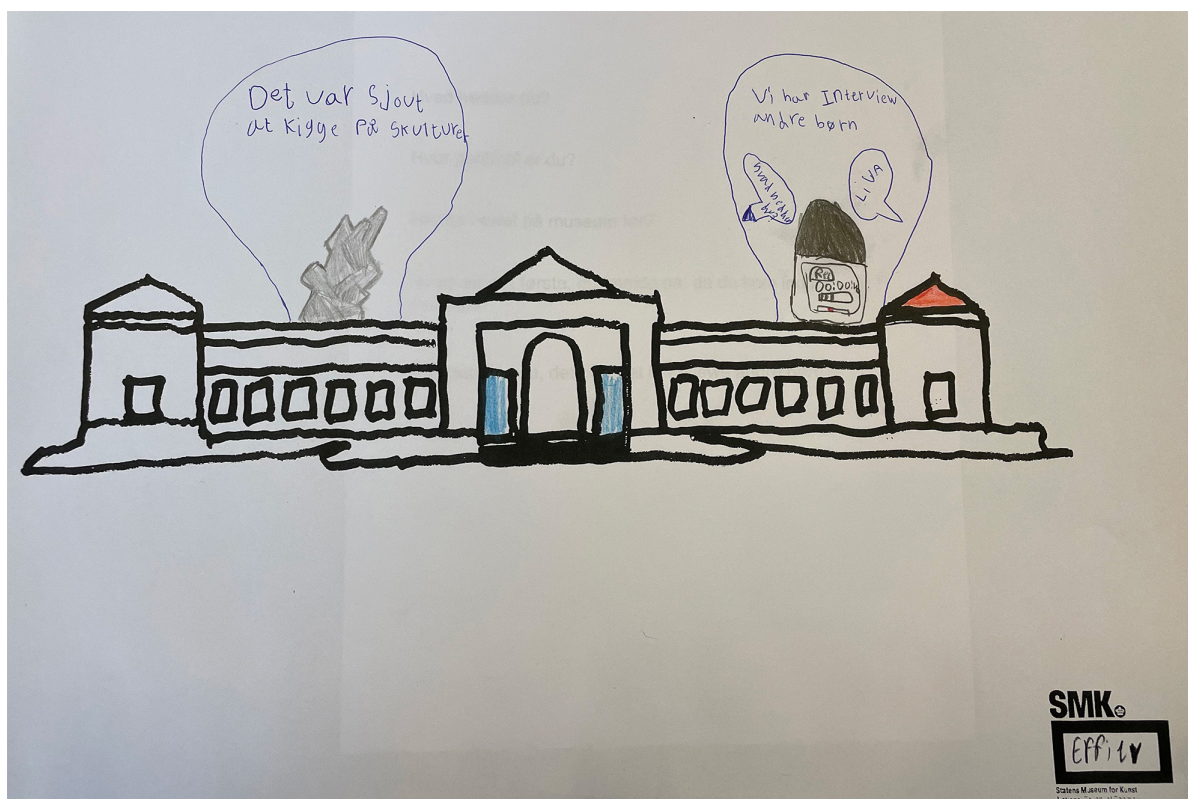
Udfyldt edderkoppediagram, eksperiment 2

Samlet set viser medforskeres tegninger fra *Brødrene Løvehjerte* en kompleks forståelse af teateroplevelsen i sin helhed: Fortællingen, scenografien, lys og lyd, de øvrige tilskuere, salen og popcornene. Som artiklens indledende citat viser, spillede popcorn en vigtig rolle i eksperiment to. Dem fik medforskerne lov til at få i pausen, og de figurerer lige så ofte på tegningerne som de to brødre eller den onde Tengils maske.

Under andet eksperiment brugte vi også tegningerne ved det efterfølgende genbesøg. Her bad vi medforskerne om at forholde sig til det materiale, de hver især havde skabt under deres besøg. I denne sammenhæng kom der fra tid til anden nogle sociale dynamikker i spil, der ikke levede op til de krav til medforskerne, som vi indledningsvis havde introduceret dem til, nemlig at være nysgerrige og forstå, at andres oplevelser kan være forskellige fra ens egen. Følgende dialog om en af tegningerne er ret interessant i forhold hertil: Mai har

tegnet en pige, hvilket ifølge hende selv viser: »Det var egentlig bare hele publikum, der blev til én person«. Men Mais tegning bliver mødt med reaktioner som: »Det giver ingen mening«, og en medforsker, der til spørgsmålet: »Hvad lærer du om Mais teateroplevelse af hendes tegning?«, svarer: »Ikke en skid«. Heldigvis kommer dialogen ud over dette, men det peger også på, at en af de vigtige opgaver for de professionelle forskere er at rammesætte medforskernes dialog på en måde, der sikrer, at de giver plads til hinandens perspektiver og synspunkter.

I tredje eksperiment var tegning en del af afslutningen på dagen. Igen blev edderkoppe-diagrammet anvendt til individuel refleksion – denne gang over, hvad de havde oplevet som medforskere. På dette tidspunkt var en del af børnene relativt trætte, og nogle af børnene ønskede hverken at tegne eller skrive, hvilket de så slap for. Også i fjerde eksperiment blev tegning brugt som en afrundende øvelse. Her fik medforskerne udleveret en stregtegning af SMK's bygning og blev bedt om at tegne ind på den, hvad de havde oplevet i løbet af dagen.

Udfyldt stregtegning, eksperiment 4

Tegningerne herfra viser, at det både er oplevelsen af museet og oplevelsen som medforsker, der fylder i børnenes oplevelse.

Undervejs har det været en overvejelse, hvordan vi kunne gøre tegning til en metode for børn som medforskere frem for udelukkende at være en kreativ metode til at reflektere over ens egen oplevelse. Især under de to første eksperimenter var tegnemetoderne primært egnet til at dokumentere medforskernes egne oplevelser, mens tegnemetoderne i de sidste to eksperimenter også rummede metodiske refleksioner, ligesom tegningerne kunne anvendes som et analyseværktøj senere i processen. Tegninger kan i den sammenhæng være et middel til at huske, hvilke tanker man oprindeligt gjorde sig (Bagnoli, 2009), men måske i endnu

højere grad et redskab til at inddrage børnene mere aktivt i analysen af empirien. Vores justeringer mellem de fire eksperimenter handlede i høj grad om netop at gøre tegning til en metode for medforskning ved at tilføje et element af metodisk refleksion og analyse. Dette er sket samtidig med, at vi har konstateret, at tegning er en metode, der giver indblik i nogle aspekter af børns kulturoplevelser, som kan være vanskelige at fange i sprogbaserede metoder.

Fotoelicitering

En anden metode, vi valgte at bruge, er fotoelicitering, hvor medforskerne gennem foto skulle dokumentere dele af deres oplevelse (Kirk et al., 2018). Denne metode blev anvendt under første, tredje og fjerde eksperiment. At bede børn tage fotos kan være en oplagt måde at få indsigt i, hvordan de oplever verden, og hvad de lægger vægt på. Det er ligesom tegning en oplagt metode, hvis man ønsker at få aktiveret andre kommunikationsformer end sprog. Og i modsætning til tegningerne er denne metode ikke afhængig af børnenes egne tekniske kunnen i form af tegne- og staveevner.

I eksperimenterne havde brugen af fotos to funktioner. Vi havde indkøbt polaroidkameraer til formålet, hvilket betød, at børnene kunne få et konkret minde med hjem (de fik lov at få deres egne fotos med hjem). Da vi genbesøgte medforskerne efter fjerde eksperiment, fik vi et klart indtryk af, at de fleste stadig havde deres fotos. En af medforskerne fortalte fx, hvordan hun havde gemt sit i en bog, som hun brugte til at skrive og tegne i.

Derudover brugte vi fotoene mere metodisk til at se, hvad børnene valgte at fremhæve ved at fotograferer en bestemt genstand eller et bestemt rum. Polaroidfotos havde nogle fordele og ulemper: Det var helt tydeligt et valg med høj popularitet hos børnene, der gerne ville tage billeder og også gerne have billederne med hjem. Samtidig er det et dyrt fotoformat, hvilket gjorde, at vi satte begrænsning på antallet af billeder: Hver medforsker skulle kun tage ét billede, og dermed udvælge det der var vigtigst for deres oplevelse. Empirimæssigt havde det en kvalitet i forhold til at få indsigt i, hvad der var vigtigt for medforskeren, men det gjorde også empirimængden væsentligt mere begrænset ift. fx museumsforsker Elee Kirks tilgang, hvor børnene fik lov at tage så mange fotos, de ønskede. For den begejstrede medforsker, der gerne ville tage flere billeder, var begrænsningen også en træls voksen-regel, som især skabte frustration, når fotoet ikke blev præcis, som medforskeren ønskede (her blev reglen indimellem bøjet). Vi kunne med digitale fotos have undgået denne begrænsning, men vi oplevede samtidig, at det var frugtbart for samtalen om fotoene, at der var noget fysisk at tale ud fra.

De tre gange, vi anvendte metoden, valgte vi den version, hvor fotos blev suppleret med en form for dialog om fotoene. Under første eksperiment dannede fotoene udgangspunkt for medforskernes interviews med hinanden. Under tredje eksperiment var fotoene udgangspunkt for en dialog mellem en af de voksne forskere og børnene. Ved fjerde eksperiment blev det brugt i kombination med observationer i udstillingen med ældre europæisk kunst. Her fik medforskerne lov til at udvælge et værk, de gerne ville have et foto af, hvilket dannede baggrund for en dialog de professionelle forskere og medforskerne imellem om værkvalget.

Vi oplevede fotoelicitering som en engagerende metode, og at den empiri, der kom ud af metoden, var ret rig ift. at analysere og forstå, hvad der er betydningsfuldt for medforskernes egen oplevelse. Allerede under første eksperiment stod vi med bl.a. to prægnante fotos, der gav os en forståelse af, at genstandene indgår i et samspil med den sociale situation. Det ene foto

viser hhv. kraniet Ronnie med bowlerhat og bundter af pengesedler, der var hovedpersonen i en lang, improviseret dramaleg, som medforskeren indgik i sammen med en række af de øvrige medforskere.

To polaroidfotos: Ronnie og balletdansere, eksperiment 1

Fotoet peger således ikke alene på genstandene, men også på den skabte dramafortælling og den legende proces med at opføre forestillingen i samspil med de andre medforskere. Det andet foto viser et par ben iført balletsko, der står på tåspidser. Denne medforsker brugte en stor del af tiden i *Postyrium* i balletrummet, hvor hun og flere af de andre medforskere iført balletsko øvede sig i ballettrin. Igen viser fotoet både en genstand og den proces, som medforskeren indgik i under oplevelsen. Resultatet af første eksperiment bekræftede os i, at medforskerne var i stand til at anvende fotoelicitering til at indfange vigtige aspekter af oplevelsen.⁴

Under tredje eksperiment blev der taget fotos i Børnenes Museum på Nationalmuseet. Her blev fotos taget i små grupper, der sammen med en af de professionelle forskere talte om, hvad der var på billederne, og hvorfor de havde valgt motivet. Under workshoppen skrev børnene navn på deres billeder, og her valgte flere børn at tilføje mere tekst – bl.a. teksten »Free Palestine«.

Under alle eksperimenter blev vi gennem den skabte empiri opmærksomme på, hvordan medforskerne udvælger genstande og historier, der er knyttet til deres egen hverdag. En af dem fortalte, at billedet og dele af Børnenes Museum »mindede om hendes mormors hus i Pakistan, men ikke så pænt«. Sammenhængen mellem børns hverdag og museumsbesøget som en del af børns kulturarvspraksis ser vi nærmere på i artiklen om børns møde med kulturarv (Særkjær & Lund i dette nummer).

Ligesom med tegning kan vores brug af fotoelicitering ses ikke kun som en kreativ metode, hvor børnene er informanter, men også som en empiriindsamlingsproces gennemført af børnene som medforskere. Dobbeltigheden opstår både i samtalen om fotoene og i empirien. Fotoene genererer både viden om børnene og den hverdagspraksis, de bringer med ind i forskningsprocessen, og om den kulturarv, de oplever.

Polaroidfotos, eksperiment 3

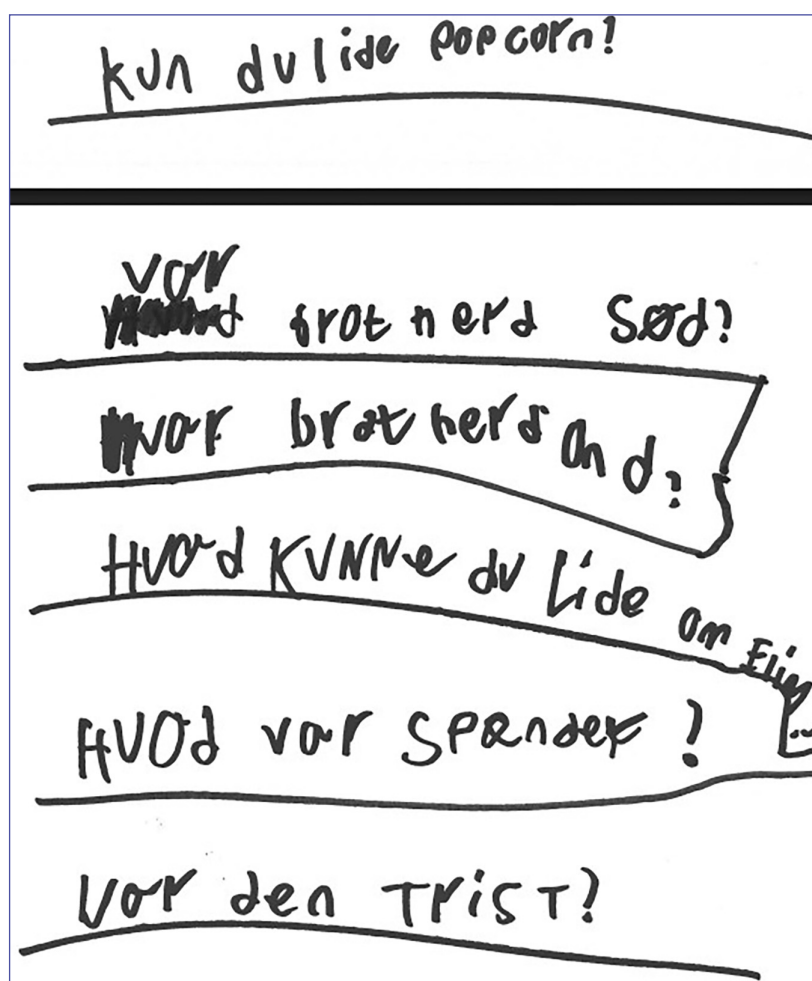
Interviews

I overensstemmelse med kinship-modellen og vores børnesyn valgte vi at inkludere interviews som en metode, medforskerne anvendte. På den måde gav vi både medforskerne og de interviewede børn mulighed for at udtrykke sig sprogligt, samtidig med, at vi fik muligheden for at undersøge nærmere, hvad det bidrog med, at børn interviewede børn.

På mange måder er det den metode, der har ændret sig mest undervejs og er blevet præget af medforskernes handlen og kommentarer. Det har været en generel erfaring i projektet, at det kan være svært at skabe rammen om et interview, hvor børn i detaljer fortæller om deres oplevelser og perspektiver. Denne erfaring gentog sig i eksperimenterne, hvor mange af justeringerne handlede om at få interviewene til at vare lidt længere og indeholde flere beskrivelser. I første eksperiment blev medforskerne udstyret med en diktafon, hvor de skulle interviewe hinanden i par om motivet på deres polaroidfotos og dermed deres oplevelse, men uden nogen struktureret interviewguide. Vi valgte helt bevidst at stille en fri opgave og også at lade interviewene foregå uden, at der var voksne, som lyttede med. Det kom der nogle meget korte interviews ud af, og selvom vi tilsvarende selv erfarede, at vores egne interviews med børn ofte var relativt korte, var der en markant forskel. Samtidig vurderede vi umiddelbart, at værdien af interviewene i forhold til vores forskningsspørgsmål var begrænset. Her stødte vi ind i vores egen forforståelse af, at vi som (voksne, professionelle) forskere ønskede at se medforskerne som vigtige bidragsydere med selvstændig agens. På den baggrund havde

vi under første eksperiment den antagelse, at børnene skulle bidrage med et selvstændigt empirisk materiale, hvor vi blandede os mindst muligt. Det skulle med andre ord være forskning *af* børn. Da vi konstaterede, at det ikke fungerede, måtte vi omlægge vores tilgang. Vi besluttede derfor at give medforskerne bedre tid til at forberede sig og at være støttende i interviewsituationen. På den måde blev det snarere forskning *med* børn.

Konkret betød det, at medforskerne i andet eksperiment blev introduceret til metoden gennem en lille opvarmningsøvelse, hvor vi havde formuleret nogle basale spørgsmål om dem og deres kendskab til teater og *Brødrene Løvehjerte*. Medforskerne blev delt op i mindre grupper (tre til fire børn i hver gruppe), hvor de skulle interviewe hinanden. Denne øvelse skulle både gøre dem fortrolige med hinanden, da ikke alle kendte hinanden på forhånd, og få viden om interview som en metode. Herefter skulle de selv formulere deres egen interviewguide, som de i samme grupper skulle bruge til at interviewe hinanden efter forestillingen.

Interviewguide, eksperiment 2

At børnene selv deltog i udformningen af interviewguiden, bidrog både til at give dem en højere grad af indflydelse i forskningsprocessen og gav os mulighed for at få indblik i, hvad de syntes, det var relevant at spørge om og lægge vægt på.

Under andet eksperiment var især et enkelt af børnene utilfreds med, at de bare skulle interviewe hinanden, og ikke andre tilskuere. Derfor valgte vi i tredje og fjerde eksperiment

at videreudvikle formatet fra det andet eksperiment. Medforskerne lavede fortsat en lille interviewopvarmningsøvelse og deres egen interviewguide, men derefter skulle de selv ud at rekruttere og interviewe andre børn. Disse interviews har vist sig stadig at være korte, og metoden er ret afhængig af, om den enkelte medforsker fanger ideen med at stille opfølgende spørgsmål eller ej. Men vi oplevede også, at en stor del af medforskerne synes, at det at gennemføre interviews er spændende. Selvom enkelte børn ikke havde lyst til at kontakte andre børn, kunne de bidrage ved at stå for teknikken i at bruge optageren, et aspekt af opgaven, der også fylder i medforskernes refleksioner.

Tegning med en diktafon, eksperiment 4

Medforskerne har undervejs været mindst lige så optagede af at rekruttere interviewpersoner og gennemføre så mange interviews som muligt, som af at lytte til nuancerede fortællinger fra deres interviewpersoner.

Selvom jeg har sagt, at lange interviews er bedre end mange, er det, som om det ikke rigtigt bider på. De er vildt effektive, og det er tydeligt, de synes, det er spændende, men deres interviews går også hurtigt. Måske handler det lige så meget om, at de faktisk gerne vil have fat i mange børn. (Feltnoter, eksperiment 4, SMK)

Til trods for udfordringerne har vi fastholdt interview som en af medforskernes metoder. Det har vi af flere grunde: Det har været en meningsfuld og engagerende aktivitet for medforskerne at interviewe, samtidig med at metoden har skabt en flerfold af data, idet også interviewguides m.m. er analytisk interessante. Desuden er det en af de metoder, der ikke kun fokuserer på medforskernes egne oplevelser og observationer. En af pointerne er jo netop, at de både er børn og medforskere.

I den efterfølgende analyseproces har vi som professionelle forskere skullet lære, at selv et kort interview kan vise meget om, hvad der er på spil i interviewsituationen. Det viser nedenstående interview fra Nationalmuseet:

Medforsker 1: Okay. Hvad hedder du?

Pelle: Pelle.

Medforsker 2: Hvad? Kan du lige sige det lidt højere?

Pelle: Pelle.

Medforsker 1: Okay. Hvad er det bedste ved det her museum?

Pelle: Øhm, nej.

Medforsker 1: Okay. Kan du lide at være her?

Pelle: Ja.

Medforsker 2: Er du sammen med nogen?

Pelle: Ja.

Medforsker 2: Hvem er du sammen med?

Pelle: Min morfar.

Medforsker 1: Okay. Har du prøvet nogle vilde ting her på det her museum?

Pelle: Øhm, ja.

Medforsker 1: Hvad er det, som er ret vildt her på det her museum?

Medforsker 2: Var det, det der rum derinde?

Pelle: Ej, borgen.

Medforsker 1: Tak fordi vi måtte interviewe dig.

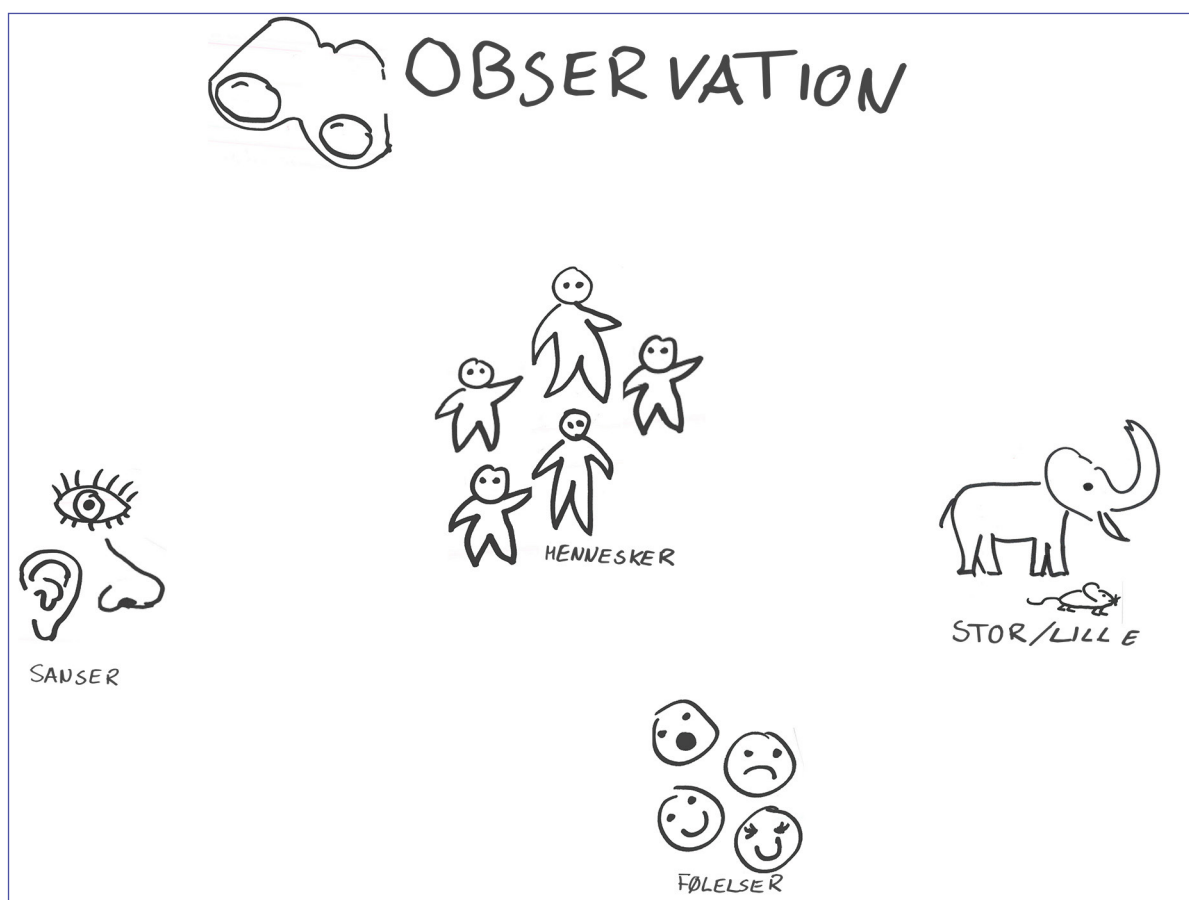
Medforsker 2: Den røde knap. (Interview, eksperiment 3, Nationalmuseet)

I løbet af interviewet formår medforskerne at etablere kontakt og få afrundet på høflig vis. Vi får indblik i, hvem Pelle er afsted med – og dermed lidt viden om den sociale situation (han er afsted med sin morfar). Vi får også via spørgsmålene lidt at vide om, at medforskerne er interesserede i at vide noget om »det bedste« og »det vildeste«, hvilket er en vigtig forskel fra vores egen tilgang, der fokuserer på »det vigtigste«. Interviewteknisk afslører citatet, at medforskerne slipper afsted med at prompte deres interviewperson og alligevel få Pelles egen vurdering af, hvad det vildeste er. Og endeligt peger interviewet på det tekniske aspekt af optagelsen, både når medforsker 2 beder Pelle tale højere, og når der til sidst henvises til den røde knap, der skal trykkes på ved interviewets afslutning. Så selvom interviewet kun tager 44 sekunder, bidrager det med vigtige analytiske og metodiske perspektiver.

I forhold til tegning og fotoelicitering er interview en metode, der på nogle måder tydeligere gør børnene til medforskere. Både fordi de selv er med i dele af designprocessen (de formulerer interviewguiden), og fordi den empiri, metoden skaber, ikke kun skaber viden om medforsker-børnernes oplevelse, men også om andre børns (og i enkelte tilfælde voksnes) oplevelse. Det ændrer ikke på, at også denne metode primært giver analytisk mening, hvis flere forskellige aspekter af empirigenereringsprocessen inddrages, dvs. både designet, indholdet og processen. Her kunne det have været et interessant næste skridt at inddrage medforskerne i at analysere interviewene.

Observationer

Under tredje eksperiment introducerede vi en ny metode, der ligesom interview ofte anvendes af forskere, nemlig observationer. På baggrund af de første to eksperimenter ville vi gerne prøve at finde en metode, der i lidt højere grad indfangede stemninger og sansninger og forholdt sig til museets rum (se også Særkjær, forthcoming). Vores introduktion til metoden fokuserede på at være åben og nysgerrig, bruge sine sanser og mærke efter. Som hjælp til denne – indrømmet lidt abstrakte – opgave, fik medforskerne et ark med tegninger, der illustrerede noget af det, de kunne observere: sansninger, følelser, størrelsesforhold og mennesker.

Observationsskema, eksperiment 3 og 4

Observation viste sig at være en udfordrende metode, der krævede ret stor tålmodighed, især når der blev observeret i rum, hvor der ikke skete ret meget, som under det tredje eksperiment i Nationalmuseets afdeling for det gamle Ægypten. Vores egne noter fra denne del af eksperimentet lød således:

Det var planlagt, at børneforskerne skulle bruge observationsskemaet direkte til at foretage observationer i udstillingen, men det viste sig at være meget sværere end antaget. Pigerne havde et utroligt højt energiniveau, og når de trådte ind i udstillingen, nærmest løb de derind for at se det hele og opleve. Dette gjaldt for alle grupperne, jeg havde deroppe. De var meget begejstrede og udtrykte deres glæde gennem opråb og

tilråb, kraftigt gestikuleren og konstante bevægelser mellem montrerne. (Feltnoter, eksperiment 3, Nationalmuseet)

Udfordringen kan forstås som en tidsmæssig udfordring: Det kræver tid at lave gode observationer, og som en kommunikationsmæssig udfordring: At observationerne for at blive til empiri skal kommunikeres enten verbalt eller visuelt.

Samtidig med, at observation er en udfordrende metode for medforskerne, så viser vores samtaler med børnene, efter de har lavet observationer, at de er gode til at sætte ord på deres iagttagelser. Både på Nationalmuseet og på SMK taler børnene om, at der var stille i udstillingsrummet:

Medforsker: Der var ret stille, og man kunne se og høre folk, der gik med sine sko, så der var så stille, at man var ligesom...

Forsker: Hvordan var det egentlig?

Medforsker: Det var lidt mærkeligt, fordi der plejer altid at være lidt larm, men nu var der bare helt stille. Men jeg tror godt, jeg forstår, hvorfor der skal være stille heroppe. [...] Der er nogle ting herinde, der er så skrøbelige, at når man råber, så går de bare i stykker. (Samtale efter observation, eksperiment 3, Nationalmuseet)

På Nationalmuseet fylder oplevelsen af mumierne: »Den der mumie, og det der menneske. Jeg blev helt forskrækket. Jeg troede bare, det var bare sådan en udstilling af en mumie og det der menneske. Men det var da ægte mennesker«. Mødet med mumierne beskrives som »creepy«, samtidig med at den generelle oplevelse af museumsrummet beskrives som: »det var rigtig hyggeligt bare at se på alle mulige udstillinger«. Også på SMK var det særligt under observationerne, at medforskerne brugte tid på også at opleve værkerne, som ligeledes blev noget, der fyldte, mens de gik rundt, og i de efterfølgende samtaler.

Erfaringen med observationerne er, at det er vigtigt, at metoden også inkluderer dialog med en voksen, der formår at skabe en samtale om medforskernes forskellige observationer. I forståelsen af observationerne – både som metode og som empiri – er det vigtigt at betragte medforskerne som deltagende observatører: Deres opgave er ikke at sidde stille i et hjørne og tålmodigt iagttage, hvad der sker, men at være oplevende, interagerende, sansende forskere, der som en del af deres deltagelse også iagttager og sætter ord på deres oplevelser. Udfordringerne med at få medforskerne til at anvende observation som metode bidrog til vores erkendelse af, at det ikke var målet med forskningsprocessen at overlade den til børnene, men at indgå i den *sammen* med dem.

Afslutning

At inddrage børn som medforskere er både udfordrende og berigende. Det gælder ikke kun i forhold til forskningsprocessen men også i forhold til børnene.

I denne afslutning vil vi samle op på erfaringerne fra de fire eksperimenter for derigennem at besvare vores forskningsspørgsmål:

Hvad viser de fire eksperimenter og de forskellige metodiske tilgange om muligheden for, at børn bliver medforskere i en undersøgelse af kulturarv?

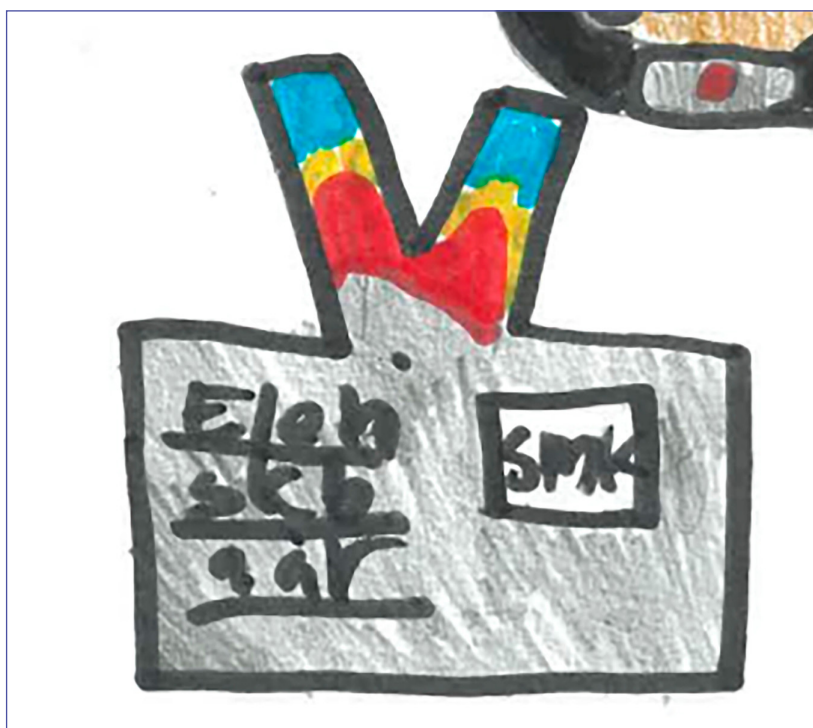
Svaret falder i flere dele, som handler om ejerskab og magtforhold, om det empiriske materiale skabt sammen med medforskerne og om den læring, vi tager med til egne og andres fremtidige eksperimenter.

Noget af det vigtigste ved, at børnene har været medforskere, er, at de gennem hele processen har udfordret os, vores tilgang og selvforståelse som forskere i børns kulturoplevelser. Medforskerne har fået en særlig rolle som eksperter ikke kun i deres eget liv som børn, men også i børns kulturoplevelser. Som det indledende citat i denne artikel viser, spiller popcorn en afgørende rolle i det andet eksperiment. Mens popcorn for børnene fremstår som vigtige – både i sig selv, og fordi de er med til at gøre oplevelsen særlig og betydningsfuld – irriterer de den professionelle forsker:

Popcornene forstyrrer. Til trods for, at de tre drenge har fået hver sin, sidder de og smager hinandens. Jeg kan ikke rigtigt gennemskue, om Sanan overtaler de andre til, at han skal have deres, men oplever ikke nogen konflikt, så jeg blander mig ikke.
(Feltnoter, eksperiment 2, Musikhuset)

Denne rolle som eksperter kunne børnene i princippet også godt have fået som informanter, men det er vores erfaring, at det at gøre dem til medforskere har haft betydning for deres ejerskab og for den autoritet, de har udtrykt sig med undervejs. Popcornene er for os blevet et sigende eksempel herpå, også fordi Ali i artiklens indledende citat faktisk indtager rollen som den, der ved, hvad børn skal interviewes om.

Ejerskabet og oplevelsen af at blive taget seriøst har været et vigtigt element i eksperimenterne. Indimellem har vi arbejdet bevidst med greb, der understregede børnenes position. På SMK havde museet fx på forhånd fået lavet adgangskort til børnene. Adgangskortene blev i sig selv en del af oplevelsen og dialogen, og de bidrog klart til, at børnene følte sig anerkendte.

Tegning med adgangskort, eksperiment 4

Andre gange har det været tilfældigheder, der har bidraget til at gøre os opmærksomme på vigtigheden af signaler om, at medforskerne var betydningsfulde for projektet. Som da børnene under det andet eksperiment mødtes med os i et mødelokale med stofbetrukne syver-stole med hjul under, hvilket affødte en kommentar om, at »det er som at være politiker at sidde i stolene«. Dette er udtryk for, at vi i nogen grad har formået at lave et andet hierarki, end det traditionelle barn-voksenhierarki, også selvom vi undervejs i eksperimenterne helt sikkert har været »normale« voksne, der bestemmer, hvad børn skal. Og det er da også klart, at vores tilgang i sig selv ikke fjerner den magt, vi som voksne forskere har haft over processen. Dette er en af de store udfordringer ved citizen science generelt, og noget af det, der har vakt kritik af tilgangen (Eriksson & Stage, 2024). Denne kritik er ikke mindre relevant, når det er børn, der er medforskere, fordi det tilføjer endnu et aspekt til den skæve magtbalance.

En af de helt store udfordringer ved at vælge at anskue børnene som medforskere frem for informanter i eksperimenterne handler om dette magtforhold. Vi har i processen bestræbt os på at skabe et ligeværdigt rum, hvor vi som voksne ikke var autoriteter og eksperter. Det har vi arbejdet bevidst med, og når Ali fx fortæller Louise, at det er vigtigt at spørge til popcorn, er det et udtryk for, at vi hen ad vejen er lykkedes med at give børnene en oplevelse af, at de er eksperterne i børns perspektiver på kulturoplevelser, og at vi var interesserede i at forstå disse. Og derudover vidner det ikke mindst om, at børnene går ind og tager ejerskab til noget metodisk i forskningsprocessen og reflekterer over, hvad der for dem kan forstås som vigtigt, og hvordan de gerne vil undersøge det. Det ændrer ikke på, at vi selvfølgelig har haft langt større magt over forskningsprocessen, bl.a. fordi det er os, der har defineret metoderne og fastsat det overordnede forskningsspørgsmål. Her adskiller vores medforskning sig ikke fra andre former for deltagende forskning, og dermed er den generelle kritik, der er rejst af denne forskningstilgang, ligeledes relevant for vores eksperimenter (Eriksson & Stage, 2024). Målet har aldrig været, og vil nok heller ikke kunne være, at skabe et fuldstændigt ligeværdigt og magtfrit rum. Men det at gøre børnene til medforskere har gjort noget ved forskningsprocessen, relationen og ved os som forskere. Vi har i langt højere grad været opmærksomme på at være lydhøre over for det uforudsete og været klar til løbende at tilpasse og justere både metoder og fokus. Ikke kun i det enkelte eksperiment, hvor medforskerne fx kunne sige fra, når de blev for trætte og ukoncentrerede, men også mellem eksperimenterne, hvor vi løbende har reflekteret over deres input, og hvordan vi bedst muligt fik styrket deres oplevelse af at være værdifulde bidragsydere og samtidig fik skabt brugbar empiri.

Den empiri, der er skabt i samarbejde mellem børn og voksne i forskningsprocessen, ser ikke ud som forskningsdata normalt gør. Det er en pointe i sig selv, for hvis den gjorde det, ville det ikke have gjort en forskningsmæssig forskel at gøre børnene til medforskere. Det har i den sammenhæng været en udfordring at håndtere denne »anderledes« empiri. Dette meget varierede og på mange måder rodede materiale har gjort analyseprocessen både spændende og forvirrende; det metodiske er foregået på flere niveauer og er blevet sammenvævet med empirien – især gennem de relationer, der blev skabt mellem os som professionelle forskere og medforskerne.⁵ Det betyder, at det metodiske ikke kan adskilles fra og har indgået som en mere aktiv del af analysen, hvormed processen og det relationelle har fået en særlig betydning for, hvordan vi forstår det at have medforskere, fremfor hvis vi udelukkende så på den empiri medforskerne indsamlede fx gennem deres interviews. Komplexiteten i de forskellige niveauer kom særligt til syne under genbesøgene, hvor medforskerne tog del i analyseprocessen. Genbesøgene har bidraget med analytiske pointer fra børnene samtidig

med, at de har skabt ny empiri både om, hvordan børnene forhandlede om betydningen af deres oplevelse, og hvilke aspekter af oplevelsen de lagde vægt på nogle uger efter besøget. I vores tilgang har det været vigtigt (og indimellem frustrerende) ikke at se denne blanding af niveauer som en fejl eller et problem, men i stedet som en del af en forskningsproces, der ikke så ud som mere »traditionelle« forskningsprocesser.

Det er en generel læring fra eksperimenterne, at børnene ikke kan overlades til deres egen forskningsproces, uanset hvilke metoder de har mulighed for at anvende. Det har i stedet vist sig, at forskning *sammen med* børn har været en frugtbar og gensidigt udbytterig tilgang. Ved at anskue medforskning som noget relationelt, giver det perspektiver på, hvordan vi forstår både forskningsprocessen og den viden, der er skabt i denne. En del af det, vi har beskrevet i forhold til medforskernes bidrag, kan i nogen grad betragtes som kreative workshops frem for egentlig medforskning, hvilket som tidligere nævnt har været en tvivl, vi har mødt os selv med undervejs. Dog har bevægelsen i retning af at se det som forskning *sammen med* bidraget til, at de deltagende børn har fået en særlig position i vores møde med og behandling af empirien. Dette aspekt har ikke nødvendigvis været synligt for medforskerne, men den proces, der har ligget i det eksperimentelle, hvor vi er blevet mere opmærksomme på det relationelle, har for os i det videre arbejde betydet, at medforskerne har fået en vægtig rolle i forskningsprocessen.

Vi har undervejs været nødt til at turde give slip på vores forestillinger om en forskningsproces. Når børn er med som medforskere, sker der ikke nødvendigvis dét, man som professionel forsker og voksen selv havde forventet eller måske håbet, ville ske. Det er her vigtigt at øve sig på at give slip og tro på, at medforskernes bidrag har en værdi, også når forskningsprocessen indeholder fjollerier, lange passager, hvor der laves bevægelser i slowmotion (fordi de indgik i forestillingen), eller når der tabes en tand eller tegnes noget, der umiddelbart ikke har ret meget med indholdet af kulturoplevelsen at gøre.

Vi har gennem artiklen forsøgt at beskrive de forskellige udfordringer og potentialer, der har været ved at have børn som medforskere, og ikke mindst hvordan vi har oplevet processen. Vi har langt fra gjort det perfekt, men en væsentlig del af en eksperimentel tilgang har været at være undersøgende og se det som en læringsproces. Hvis vi skulle videreudvikle på vores arbejde med børn som medforskere, ville vi arbejde videre med det relationelle aspekt – herunder at involvere den samme børnegruppe over en længere periode, hvor der var mulighed for at styrke samarbejdet mellem os og dem. Derudover kunne det være interessant at arbejde med formater, hvor vi havde mere tid til *sammen* at undersøge hvilke konkrete metoder, der ville være bedst i et undersøgelsesdesign for både at få mere viden om børns kulturoplevelser og indblik i medforskernes oplevelse af at skabe viden, og på hvilke måder dette kan gøres på.

Noter

1. Artiklens forfattere har delt forfatterskab og har ydet lige store bidrag til arbejdet med denne artikel.
2. Johan, Mads, Smilla, Maude, August, Nova, Esben, Thea, Ryan, Luna, Emil, Lucca, Sanan, Adam, Mai, Lauge, Fadhili, Silje, Elliot, Ali Moussa, Labibah, Aya L., Anna, Manal, Cilje, Aya, Janna, Binta, Areeg, Eleni, Effie, Inaaya og Aaradhya.
3. De voksne, der har medvirket i eksperimenterne er alle deltagere i BØV's projektgruppe og dermed fra enten Aarhus Universitet eller en af de tre kulturinstitutioner.
4. Disse resultater understreger, at børn og voksne ikke er væsensforskellige. Også for det voksne publikum spiller det relationelle en væsentlig rolle i kulturoplevelsen (Falk & Dierking, 1992; Djupdræt & Hansen, 2024).
5. Begrebet »messy data« er dels blevet brugt kritisk, hvor det metodiske ideal er at systematisere og strukturere såvel sin dataindsamling som sin databehandling. Dels er det blevet brugt mere positivt, idet især retninger inden for post-metode har fremhævet »mess« og »messy data« som en tilgang til at forstå andre dimensioner af virkeligheden og engagere sig i det ustrukturerede og usystematiske. John Laws *After method. Mess in social science research* (2004) er et eksempel herpå. Donna Haraways tilgang »staying with the trouble« (2016), hvor kompleksiteter og flertydigheder omfavnes, er et andet eksempel.

Referencer

- Delanty, G. (2003). Citizenship as a learning process: disciplinary citizenship versus cultural citizenship, *International Journal of Lifelong Education*, 22(6), 597-605.
- Djupdræt, M. & Hansen, L. E. (2024). *Hvem er museumsbrugerne? Og hvilke forskelle er der på hyppige, mindre hyppige og sjældne museumsbrugeres brug og holdning til museer?* Aarhus Universitet. <https://doi.org/10.7146/aul.528>
- Eriksson, B., Reestorff, C. M. & Stage, C. (2018). Forms and potential effects of citizen participation in European cultural centres, *Participations: Journal of Audience & Reception Studies*, 15(2), 205-228.
- Eriksson, B. & Stage, C. (2024). How Participatory Are We Really? The Pitfalls and Potentials of Participatory Research Practices. *Conjunctions. Transdisciplinary Journal of Cultural Participation*, 10(1), 1-14. <https://doi.org/10.2478/tjcp-2023-0002>
- Falk, J. & Dierking, L. (1992). *The Museum Experience*. Whalesback Books.
- Fraser S., Flewitt, R. & Hammersley, M. (2014). What is research with Children and Young People?. I A. Clark et al. (red.), *Understanding research with children and young people* (s. 34-50). SAGE.
- Gubar, M. (2016). The Hermeneutics of Recuperation: What a Kinship-Model Approach to Children's Agency Could Do for Children's Literature and Childhood Studies, *Jeunesse: Young People, Texts, Cultures* 8(1), 291-310.
- Gunn, W. et al. (2013). *Design Anthropology: Theory and Practice*. Bloomsbury Academic.
- Hansen, L. E. & Louring, T. P. (2017). *Børnenes kulturhovedstad: En analyse af udvalgte børnekulturprojekter under Aarhus 2017*. Aarhus Universitet: rethinkIMPACTS 2017. https://projects.au.dk/fileadmin/user_upload/180425_Boernenes_kulturhovedstad_samlet.pdf

- Hansen, L. E., Eibye, T. & Welent Sørensen, P. (2011). *Teateroplevelser: at skabe samtalerum med børn og unge*. Scenekunstnetværket i Region Midtjylland. https://pure.au.dk/ws/files/44609336/rapport_2_teateroplevelser.pdf
- Haraway, D. J. (2016). *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*. Duke University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv11cw25q>
- James, A. & Prout, A. (red.) (1990). *Constructing and Reconstructing Childhood: Contemporary Issues in the Sociological Study of Childhood*. The Falmer Press.
- Jellis, T. (2018). Experimenting. I C. Lury et al. (red.), *Routledge Handbook of Interdisciplinary Research Methods* (s. 53-56). Routledge.
- Kirk, E. & Buckingham, W. (2018). *Snapshots of Museum experience: understanding child visitors through photography*. Routledge.
- Law, J. (2004). *After Method: Mess in Social Science Research*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203481141>
- Leitch, R. (2008). Creatively researching children's narratives through images and drawings. I P. Thomson (red.), *Doing Visual Research with Children and Young People* (s. 37-56). Routledge.
- Moosa-Mitha, M. (2005). A Difference-Centred Alternative to Theorization of Children's Citizenship Rights, *Citizenship Studies*, 9(4), 369-388. <https://doi.org/10.1080/13621020500211354>
- Reason, M. (2010). *The Young Audience: Exploring and Enhancing Children's Experiences of Theatre*. Trentham Books/IOE Press.
- Reason, M. (2018). Drawing. I C. Lury et al. (red.), *Routledge Handbook of Interdisciplinary Research Methods* (s. 47-52). Routledge.
- Roepstorff, A. (2011). Eksperimentel antropologi, *Tidsskriftet Antropologi*, 63, 137-152.
- Spyrou, S. (2018). *Disclosing Childhoods. Research Knowledge Production for Critical Childhood Studies*. Palgrave Macmillan.
- Spyrou, S. (2024). From Extractivist Practices and the Child-as-Data to an Ethics of Reciprocity and Mutuality in Empirical Childhood Research, *Childhood*, 31(1), 3-12. <https://doi.org/10.1177/09075682231220158>
- Særkjær, C. & Hansen, L. E. (forthcoming). Children as (Cultural) Citizens at Cultural Institutions.
- Sørensen, P. W. (2021). *At lytte til børn: Børns publikumstilblivelser i skole, når teatret kommer forbi*. Roskilde Universitet. https://forskning.ruc.dk/files/81559048/At_lytte_til_b_rn._B_rns_publicumstilblivelser_i_skole_n_r_teatret_kommer_forbi.pdf
- Thomson, P. (red.) (2008). *Doing Visual Research with Children and Young People*. Routledge.
- Warming, H. (2020). Inddragelse af børns og unges perspektiver i forskningen. I K. E. Petersen & L. Ladefoged (red.), *Forskning med børn og unge: Etik og etiske dilemmaer* (s. 67-80). Hans Reitzels Forlag.

Biografier

Louise Ejgod Hansen er lektor ved Dramaturgi, Aarhus Universitet, og forskningsleder for Center for Kulturevaluering. Louise er forskningsleder for BØV – Børns møde med den nationale kulturarv, og har særligt haft fokus på projektets design og dataindsamling samt samarbejdet mellem de fire medvirkende institutioner. Louise har gennem mange år forsket i voksne og børns publikumsoplevelser inden for et bredt felt af kulturoplevelser.
<https://pure.au.dk/portal/da/persons/drleh%40cc.au.dk/publications/>

Christiane Oved Særkjær, ph.d. og postdoc ved Aarhus Universitet, forsker i krydsfeltet mellem kultur, æstetik, institutioner og brugere med særligt fokus på brugeroplevelser og -inddragelse samt institutionelle, sociale og kulturpolitiske rammesætninger. Et gennemgående element i hendes forskning er desuden tværinstitutionelle samarbejder med særlig interesse for koblingen mellem forskning og praksis. Hun er tilknyttet Center for Kulturevaluering og har publiceret inden for bl.a. publikums- og formidlingsstudier samt kulturpolitik. <https://pure.au.dk/portal/da/persons/saerkjaer@cc.au.dk/>

